

УДК 339.97

*Світлана Радзієвська, к. е. н., к. філол. н., доцент
(доцент Державного економіко-технологічного університету транспорту)*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГЛОБАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

У статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти формування системи управління глобальною економікою, її особливості. Відзначається, що у наш час спостерігається відхід від поствестфальської системи міжнародних відносин, зміна функцій національної держави шляхом передачі їх частини догори за вертикаллю управління системі наддержавних регулюючих органів, що формуються, й донизу на регіональний рівень держави. Владна вертикаль, що формується таким чином, має тяжіння до використання адміністративних механізмів, які властиві державному управлінню.

Звертається увага на те, що у полі глобального управління з'являється новий суб'єкт управління, котрий доповнює владну вертикаль горизонтальною системою самоуправління. Обґрунтовується необхідність зміни парадигми глобалізації і переходу до багатопольярного світу. Аналіз особливостей формування усіх рівнів глобальної системи управління здійснюється з позицій співвідношення централізованого адміністративного управління та ринкового самоуправління, посилення збалансованості й ефективності розвитку глобальної економіки. Підкреслюється, що в умовах глобалізації залишається актуальним питання розвитку національної державності. Формування системи глобального управління має відбуватися при збереженні та удосконаленні системи національного економічного управління. Необхідним є здійснення аналізу стану формування національної керівної еліти і забезпечення відповідності її майнових, фінансових, культурних та духовних інтересам інтересам українського народу.

Ключові слова: глобальна економіка, глобалізація, цивілізації, багатопольярність, метакорпорація, субсидіарність.

*Светлана Радзиевская, к. э. н., к. филол. н., доцент
(доцент Государственного экономико-технологического университета транспорта)*

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКОЙ

В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты формирования системы управления глобальной экономикой, ее особенности. Отмечается, что в настоящее время наблюдается отход от поствестфальской системы международных отношений, изменение функций национального госу-

© Радзієвська С. О., 2014

дарства путем передачи их части вверх по вертикали управления формирующейся системе надгосударственных регулирующих органов и вниз на региональный уровень государства.

Создаваемая таким образом властная вертикаль тяготеет к использованию административных механизмов, свойственных государственному управлению.

Обращается внимание на то, что в поле глобального управления появляется новый субъект управления, дополняющий властную вертикаль горизонтальной системой самоуправления. Обосновывается необходимость смены парадигмы глобализации и перехода к многополярному миру. Анализ особенностей формирования всех уровней глобальной системы управления осуществляется с позиций соотношения централизованного административного управления и рыночного самоуправления, усиления сбалансированности и эффективности развития глобальной экономики.

Подчеркивается, что в условиях глобализации остается актуальным вопрос развития национальной государственности. Формирование системы глобального управления должно происходить при сохранении и усовершенствовании системы национального экономического управления. Необходимо проанализировать состояние формирования национальной руководящей элиты и обеспечить соответствие ее имущественных, финансовых, культурных и духовных интересов интересам украинского народа.

Ключевые слова: глобальная экономика, глобализация, цивилизации, многополярность, метакорпорация, субсидиарность.

*Radziewska S. O., PhD in Economics, PhD in Philology, Docent
(Docent of the State Economy and Technology University of Transport)*

THE FORMATION OF THE GOVERNANCE SYSTEM OF THE GLOBAL ECONOMY

The paper deals with the theoretical and practical aspects of the formation of the governance system of the global economy; the peculiarities of this formation are touched upon. It is noted that at present in the conditions of the withdrawal from the postWestphalian system of the international relations, the change in the functions of the national state by transfer of their part up a chain of command to the formed system of supranational regulatory bodies and down on to the regional level of the state is observed. The power vertical being created in this way tends to the use of the administrative mechanisms inherent to the government governance.

The attention is paid to the fact that in the field of global governance the new subject of management supplementing the power vertical with the horizontal system of self-government has emerged. The necessity to change the paradigm of globalization and to make a transition to the multi-polar world order is accentuated. The analysis of the peculiarities of the formation of all levels of a global governance system is carried out from the perspective of the ratio of the centralized administrative management and the market self-government, the strengthening of the balance and the efficiency of the development of the global economy.

It is emphasized that in the conditions of globalization the development of the role of the national statehood remains a topical problem. The formation of the system of global governance should be accompanied by the preservation and improvement of the system of national economy governance. The analysis of the quality state of the national elite should be made and the conclusion on the accordance of the elites' property, financial, cultural and spiritual interests to the interests of the Ukrainian people should be drawn.

Keywords: global economy, globalization, civilizations, multi-polarity, metacorporation, subsidiarity.

Постановка проблеми. Глобальна нестабільність, спричинена світовою фінансовою кризою, з особливою гостротою поставила питання необхідності удосконалення системи управління світовою економікою, яка перебуває у процесі глобалізації, тобто у процесі утворення глобальної економіки. Видатний американський фінансист і міжнародний політик Джордж Сорос одним з перших звернув увагу на проблему необхідності удосконалення регулювання світової економіки [1].

Останнім часом учені наголошують на необхідності розроблення і впровадження нових структур у глобальне управління, мотивуючи це і тим, що малі країни третього світу, серед яких і Україна, внаслідок недосконалих механізмів управління глобальною економікою потрапляють у пастки, з яких їм уже не вибратися [2; 3].

Глобальна економіка розглядається нами як якісно новий стан світової економіки, що характеризується таким ущільненням простору й часу, коли зміни у будь-якій частині економіки впливають на стан інших її частин. Досягнення такого стану світової економіки й відбувається у процесі її глобалізації, який супроводжується певними змінами систем управління на усіх її рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі, присвяченій особливостям розвитку світової економіки, відзначається посилення диференціації країн, їх розшарування на країни-осередки з високим рівнем виробничих технологій і життя населення та країни-периферії з низьким рівнем виробничих технологій і життя населення. При цьому вченими практично розглядаються дві низки взаємопов'язаних питань: на макрорівні – розвиток регіональних інтеграційних процесів, на мікрорівні – розвиток транснаціоналізації переважно шляхом утворення багато- і транснаціональних корпорацій. Обидві ці тенденції розвитку світу кінцевою метою мають завершення процесу глобалізації світової економіки і утворення єдиної глобальної економіки. Серед досліджень, присвячених інтеграційним процесам, чимало праць як зарубіжних учених Е. Азроянца, Б. Баласси, С. Долгова, Дж. Сороса, П. Кругмана, О. Неклесси, Ю. Шишкова, так і українських – В. Будкіна, І. Бураковського, О. Білоруса, В. Гейця, Я. Жаліла, Т. Кальченка, Д. Лук'яненка, Ю. Макогона, В. Мунтіяна, Ю. Пахомова, А. Поручника, А. Румянцева, В. Сіденка, А. Філіпенка, О. Шниркова та інших.

Аналіз наукових праць дозволяє дійти висновку, що проблемі специфіки управління глобальною економікою приділяється увага лише окремими з названих учених і, судячи з їхніх робіт, її поглиблення є безумовно актуальним.

Метою статті є виявлення особливостей формування систем управління на різних рівнях глобальної економіки й обґрунтування необхідності переходу до багатополлярної моделі світобудови шляхом зміни діючої неоліберальної парадигми глобалізації економіки для розв'язання тих проблем, які породжує нині діючий її механізм.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом достатньо довгого історичного часу, фактично з 24 жовтня 1648 р. після прийняття Вестфальського миру, світова економіка передбачала, що її основною ланкою є окрема держава з усіма відповідними її правами і обов'язками, на основі яких вона входить у певні відносини з іншими державами світу і таким чином утворює так звану поствестфальську структуру світових зв'язків. У кожній державі основною ланкою її економічної системи було підприємство того чи іншого ступеня складності, діяльність якого регламентувалась національною законодавчою системою. Держави утворювали певні союзи, що відбивалось і на взаємовідносинах між державами як всередині цих союзів, так і між союзами. Таким чином, світ можна було визначити як поліцентричний, який час від часу змінював свою конфігурацію. Міжнародні відносини формували простір, де формально рівними і суверенними були суб'єкти-держави, що конструювали мінливі коаліції [4, с. 228].

У ХХ ст. після першої та другої світових воєн і до розвалу СРСР вважалося, що стан світової системи визначало співвідношення сукупності країн капіталістичної і соціалістичної систем, тобто можна було вважати світ фактично біполярним. З розвалом СРСР більшість авторів вважає існуючий світ однополярним на чолі зі США. Такий погляд на сучасний світ цілком логічний, якщо виходити з того, що соціалістичний світ як антагоніст капіталістичного світу зник і залишився один капіталістичний світ на чолі з наймогутнішими з капіталістичних країн США.

Процес розвитку цієї світової капіталістичної системи мав би врешті-решт привести до необхідності утворення світових регулюючих органів для запобігання і подолання властивих, відповідно до теоретичних висновків ряду вчених, капіталістичній системі кризових явищ.

Можна констатувати, що з розвалом соціалістичної системи постало питання утворення певної системи світових регулюючих органів, чогось на кшталт «світового уряду». Саме на цьому фактично і наполягав, аналізуючи капіталізм, Джордж Сорос, коли стверджував: «На мою думку, ринковий порядок повинен доповнюватись порядком іншого типу: підтримка стабільності на фінансових ринках має стати одним з пріоритетів державної політики. Це і є той основний принцип, який я хотів би запропонувати. Власне, незважаючи на поширення довіри стосовно можливостей вільного ринку, цей принцип уже прийнято і запроваджено у національному масштабі... Проте у міжнародному масштабі нам, на жаль, бракує відповідних фінансових інституцій... На мій погляд, потрібні будуть й інші інституції... Вважаю, ...ми повинні створити своєрідну систему міжнародного контролю над національними владними структурами» [1, с. 15]. Очевидно, що така система контролю над національними владними структурами, тобто урядами і набувала б рис свого роду «світового уряду».

Формально на роль такого органу теоретично, а навіть і практично можуть претендувати ООН, Велика сімка/вісімка, Двадцятка як політичні організації, Міжнародний валютний фонд, Всесвітній банк та Світова організація торгівлі як відповідні світові економічні регулюючі органи.

Тобто, на глобальному просторі має складатися і фактично складається контур владної вертикалі [4, с. 229]. Але офіційно питання формування «світового уряду» досі не було поставлено, хоча про його необхідність, а навіть і про реальне його існування доволі часто йдеться як у теоретичних працях, так і у журналістській практиці. Та й теоретично *розвиток* існуючої останні сторіччя *поствестфальської системи міждержавних відносин* можна собі уявити як позбавлення національних урядів частини їх функцій і відповідно частини повноважень і відповідальності шляхом передачі:

а) до підлеглих урядам регіональних частин країн (делегування донизу) – феномен субсидіарності;

б) до спеціально утворюваних наднаціональних або міжнаціональних (якщо йдеться про декілька, а не про усі держави) органів (делегування догори).

Важливим видається відзначити, що цілком природно утворювана таким чином владна вертикаль тяжіє до адміністративних механізмів, характерних для державного управління. Слід також погодитися з Е. Азроянцем, що у цьому випадку на рівні держави йдеться про збереження певної суверенної влади у співіснуванні з наднаціональним управлінням [5, с. 178-188].

Більш категорично щодо існуючого стану речей у глобальному просторі управління висловлюється провідний український вчений-економіст, академік НАНУ О. Білорус, який стверджує: «Сформована вже й наддержавна система влади та управління економікою світу. Вона відтворюється на розширеній основі у формі всіляких інтеграційних об'єднань, блоків, союзів держав, – з одного боку, і об'єднань корпоративних структур – з іншого боку. До того ж різні глобальні лідери (політики, бізнесмени, менеджери, вчені) також гуртуються у блоки. Тож наразі вже можемо говорити про формування системи глобального мережного управління. Глобальний інтеграційний процес домінує, а «національні» держави все більше і більше втрачають суверенітет» [6, с. 10]. Необхідно констатувати, що слово «національні» взято автором у лапки, можливо з метою показати в такий спосіб втрату державою національної приналежності у глобальній економіці.

Одночасно з цим у просторі глобального управління у сучасних умовах розвитку демократії і стимулювання підприємливості спостерігається розвиток процесу індивідуалізації – становлення енергійної, поліфонічної особистості чи групи особистостей, які володіють доступом до фінансових, організаційних, технологічних ресурсів суспільства і користуючись цим та своїм внутрішнім творчим потенціалом доповнюють владну вертикаль глобального управління системою горизонтальних зв'язків саморегулювання. Важливим при цьому стає той факт, що інтереси цих особистостей чи груп особистостей можуть відповідати інтересам держави, до якої вони належать, а можуть і не відповідати чи бути їм антагоністичними і тотожними з інтересами подібних груп, що належать до інших держав, утворюючи разом з ними космополітичні єдності транснаціональних утворень.

Таким чином, в умовах формування глобальної економіки створюються можливості формування в країні частини еліти, що, за своєю сутністю, є елітою не цієї, а іншої країни, що їй протистоїть, або, принаймні, має інші інтереси, які не збігаються з інтересами розглядуваної країни (тобто, ця частина еліти у крайньому випадку може бути «п'ятою колоною»). Причому базою формування подібних груп можуть бути: діаспори, міжнародні неурядові організації, клуби з різним рівнем впливу і компетенції, різноманітні релігійні і квазірелігійні угруповання, глобалістські і антиглобалістські структури, нарешті, всілякі асоціальні, терористичні організації, весь строкатий і еkleктичний світовий андеграунд [4, с. 230].

Вищезазначений підхід також в оригінальній формі підтримав в одному із своїх інтерв'ю видатний американський політик, провідний член Більдербергського клубу Збігнев Бжезинський, стверджуючи, що: «Росія може мати скільки завгодно ядерних валіз і ядерних кнопок, але позаяк 500 млрд дол. російської еліти лежать у наших банках, ви ще розберіться: чи то ваша еліта, чи вона вже наша? Я не бачу жодної ситуації, при якій Росія скористується своїм ядерним потенціалом» [7].

Тому для глобальної економіки актуальною стає *проблема утворення певного керівного прошарку населення країн, який, виходячи із своїх власних інтересів, може приймати рішення, які не відповідатимуть інтересам країн* (зокрема, вплив заощаджень еліти в іноземних банках). Однією з форм впливу на цю частину еліти є можливість арешту її рахунків в іноземних банківських установах, на що вказує А. Гриценко, торкаючись проблеми валютного резервування: «Візьмемо, наприклад, золотовалютні резерви, котрі суспільна свідомість сприймає як певний запас цінностей, що не піддаються впливу кон'юнктурних чинників і може виручити в разі непередбачених труднощів. Проте реально цей запас є, переважно, іноземною валютою (як правило, долари США та євро), розміщеною в іноземних банках і в надійних короткострокових цінних паперах країн зі сталою економічною і фінансовою системами. Валютні резерви (за винятком золота, частка якого є невеликою, до того ж його часто зберігають в іноземних банках) не становлять жодних реальних цінностей. Це просто записи на рахунках або цінні папери, що дають право на отримання іноземної валюти (теж у вигляді записів на рахунках), в обмін на яку можна отримати реальні цінності. Фактично, валютні резерви є довірою до країн зі стабільною фінансовою системою й існуючого у світі фінансового порядку, притому довірою взаємною. Якщо, наприклад, якась країна тримає свої валютні резерви в казначейських зобов'язаннях США (що є дуже поширеним), а США в силу певних причин вирішать, що ця країна неправильно поводить себе на міжнародній арені і заарештують її активи, то валютні резерви перестануть бути такими. Втрата довіри є втрата валютних резервів» [8, с. 7-11]. Цей вплив за останні роки неодноразово використовувався і використовується у міжнародній практиці.

Суттєвої специфіки глобальному управлінню додають міграційні процеси, які притаманні як процесу глобалізації, так, вочевидь, і глобальній економіці. Цілковито у результаті міграційних процесів у межах країни-реципієнта утворюватимуться діаспори, для яких у більшості випадків характерними є культурна стійкість і зв'язок з національним сакральним (релігійним) центром. Відомо, що, як правило, організованість діаспор є більш високою, ніж суспільства, у якому вона знаходиться. З точки зору управління важливим стає зв'язок діаспор з країнами їх походження та його вплив на зовнішньоекономічну політику країни-реципієнта. Викладене дає можливість зазначити вплив цивілізаційної приналежності країн на організацію глобального управління. І хоча цей вплив було виявлено при розгляді процесу індивідуалізації глобального простору управління, цілком очевидно, що він має місце й на макрорівні, тобто на рівні країн, які належать до різних цивілізацій. Саме цивілізаційний фактор не дає можливості ототожнювати процеси глобалізації і вестернізації та стає вирішальним при виборі між одно- і багатополлярною системами глобального управління.

Провідні дослідники глобальної економіки відзначають тенденцію маргіналізації глобального управління, його відчуження від вирішення багатьох ключових питань, підміну соціальної регуляції альтернативною системою, неформальним управлінням, управлінням транснаціональним, гео економічним [4]. Якщо розглядати у якості одного з методів управління світовою системою війни, а історія людства дозволяє вважати війни методом перебудови світу військовими засобами, то слід відзначити, що сучасний стан техногенного розвитку людства вніс у глобальну економіку суттєві корективи. Ще за часів «холодної війни» була виявлена недопустимість прямих військових зіткнень двох протилежних систем, більш ефективними були визнані так звані «локальні війни», або «війни нових поколінь», роль яких посилюється в сучасну епоху мілітаризації соціуму. Ці війни мають системний характер, економіко-глобалізаційну спрямованість і характеризуються як гео економічні. До війн цього типу належать так

звані «інформаційні», «валютні», «комунікаційно-хакерські», «гібридні» та інші війни. Такі війни можуть як включати, так і не включати використання військової сили, але, як правило, своєю метою ставлять досягнення посилення економічної і фінансової могутності їх ініціаторів, тобто реалізують геоекономічний і геофінансовий експансіонізм.

Дослідниками глобальної економіки причиною і стимулом до безупинного геоекономічного і геофінансового експансіонізму, розв'язання геоекономічних війн визнається намагання захоплення світового доходу, що формується світовою спільнотою, і перерозподіл його на користь обмеженої кількості учасників, якими, принаймні теоретично, можуть бути як держави, так і різного роду політичні, етнічні, релігійні, кримінальні недержавні угруповання. Поряд з «війнами нових поколінь» і часом як їх антагоніст у глобальному просторі все активніше діє так званий «новий тероризм». Тим самим відбувається розповсюдження воєнних конфліктів з політичного (державного) рівня на соціальний простір, що врешті-решт формує ситуацію розвитку світової економічної системи «у непередбачуваному хаосі» [12, с. 305-311].

Тому залишається відкритим поставлене О. Неклессою центральне питання: «Куди йде світ?» [9, с. 323] і зберігають свою актуальність песимістичні думки Е. Азроянца, висловлені ним у розділі під назвою «Неоліберальна глобалізація: наслідки звершеного і безнадійності майбутнього» [4, с. 321-330]. Цей песимізм продиктовано, в основному, зневірою у інституті держави як такої інституції, яка дійсно здатна захищати народ, що її створив, і сприяти покращенню умов його існування. Така зневіра в умовах діючої неоліберальної моделі глобалізації, яка супроводжується поглибленням асиметричного розвитку економіки, її фінансіалізацією, інформатизацією, інтелектуалізацією і соціалізацією, має підстави. На це вказує, зокрема, відзначена вище можливість утворення у державах впливової частини еліти, космополітичної єдності транснаціональних утворень, для якої основною метою діяльності стає збільшення власних доларових рахунків, тобто поклоніння сучасному «золотому тельцю», а не тим християнським цінностям, які, власне кажучи, і створили Західну цивілізацію, активно втрачаючи свою духовність, секуляризуючись і утворюючи загрозу встановлення антихристиянського тоталітарного суспільства. Вчені наголошують, що однією з основних тенденцій Західного світу є його дехристиянізація [10]. Можна погодитись з кандидатом філософських наук О. Щипковим, що: «насправді конкурентом тоталітаризму було і залишається лише християнство» [11, с. 183].

Викладене дає можливість однозначно стверджувати, що інститут держави зазнає змін і перш за все шляхом передачі частини свого суверенітету до наднаціональної структури. Саме стосовно цієї наднаціональної структури виникають різні тлумачення і варіанти її організації, достатньо глибоко розкриті О. Неклессою [4, с. 231-236; 9, с. 323-349], Е. Азроянцем [5, с. 376], Т. Кальченком [12, с. 269-271, 314-324]. Аналіз цих праць і проведені нами дослідження [13; 14] дозволяють стверджувати, що діюча неоліберальна парадигма розвитку світової економіки має бути змінена на іншу, в основі якої глобальна економіка формуватиметься як єдина, але багатополосна планетарна економічна система, що **не матиме інституційного центру глобального управління**, а формуючі її держави і об'єднання держав будуть знаходитися у полі дії **ситуаційного глобального централізованого управління**, що формулюватиметься на основі узгодження їх інтересів, і самоуправління. Саме у межах самоуправління держави зможуть відповідно до принципу субсидіарності передавати частину своїх функцій, а відтак і повноважень та відповідальності, на рівень своїх регіонів і тим самим **посилувати місцеве самоуправління при збереженні централізованого державного управління**.

На наш погляд, процес глобалізації на макрорівні має обмежитися утворенням певного числа регіональних інтеграційних об'єднань країн. Щодо мікрорівня глобалізаційних процесів, то він визначатиметься системою **метакорпорацій та їх союзів**, значну частину яких складатимуть **транснаціональні корпорації (ТНК)**.

Слід зазначити, що за своєю суттю метакорпорації слід розглядати як корпорації, функціонування яких відбувається в умовах взаємодії в них як централізованого адміністративного управління, так і регламентованого ним ринкового самоуправління. Сучасні міжнародні корпорації уявляють собою гігантські промислово-фінансові об'єднання, інтернаціональні за формою своєї діяльності, побудовані за принципом централізованого планування і управління у світовому масштабі, що приймають активну участь у процесах світової торгівлі, інвестування капіталу, обміну технологіями, виробничого і науково-технічного співробітництва, міграції робочої сили, які посилюють процес інтернаціоналізації світу, активно використовують об'єктивні тенденції міжнародного поділу праці і сприяють встановленню нових схем у всесвітньому поділі праці [15, с. 18].

Саме ТНК, метакорпорації і прискорюють глобалізацію світового господарства. Відомий член Римського клубу, фундатор Київського Міжнародного інституту менеджменту, професор Б. Гаврилишин відзначає: «Головними рушійними глобалізації є великі міжнародні фінансові, промислові і торговельні підприємства. Сполучені Штати Америки, Японія і декілька західноєвропейських країн, в яких базуються такі підприємства, стали саме завдяки їм ключовими акторами на світовій економічній арені» [16, с. 3]. Тобто, метакорпорації створюють для менеджменту умови забезпечення збалансованого і ефективного управління їх економічною діяльністю. І якщо у поствестфальській системі світових зв'язків **основною ланкою економічної системи держави** були підприємства, то у **глобальній економіці** нею стають **метакорпорації**.

У 2012 р. у світі нараховувалося приблизно 82 тис. ТНК, їх оборот становив більш ніж 30 трлн доларів [17]. Разом з тим постає питання впливу метакорпорацій на державне управління країн їх діяльності. Значний досвід функціонування ТНК дозволяє стверджувати, що їх діяльність впливає на державне управління як країн базування, так і країн-реципієнтів. Але цей вплив має характер погодження інтересів обох сторін і якщо і веде до обмеження певних функцій держави, то за її згодою. Причому можна зауважити, що результатом такої згоди може бути передача частини функцій держави як за її межі тим частинам ТНК, які знаходяться на території інших країн, так і на її регіональний рівень, де також знаходяться частини ТНК (феномен субсидіарності).

У першому випадку спостерігається передача частини функцій держави на наднаціональний (точніше, міждержавний), а у другому – на регіональний рівень. Доцільність таких дій держави визначається ефективністю розвитку її економіки і стану життєвого рівня населення. І якщо ефективність розвитку економіки і рівень життя населення підвищуються, то держава стає сильнішою і її дії щодо передачі частини своїх функцій ТНК слід визнавати доцільними. За таких умов говорити про недоцільність і послаблення інституту держави у глобальній економіці немає сенсу.

Все більша частина дослідників категорично настоюють на тому, що інститут держави не втрачає свого значення, і глобалізація має з цим погоджувати свій поступ. Саме такої думки дотримується професор, викладач державного управління університету м. Пітсбурга, старший науковий співробітник центру розвитку державного управління, почесний професор Міського університету Гонконгу Б. Гай Пітерс, стверджуючи: «Я виходжу з того, що зараз послідовна політика і централізоване керівництво куди більш

важливі для управління, чим у порівняльно недалекому минулому. Тому є декілька причин. Передусім, через обмеженість ресурсів». І на закінчення свого дослідження він підсумовує: «Мій головний висновок: держава не померла, вона залишається цілком життєво здатним і важливим елементом реальної системи управління і наукових міркувань про управління» [18].

У світлі викладеного вище видається логічним стверджувати, що найважливішим в умовах глобалізації і особливо фінансіалізації світової економіки, дозволу володіти власністю, тримати капітали будь-де у світі і вільно у ньому переміщатися – не допускати у державі формування керівної еліти, інтереси якої майнові, фінансові, культурні і, що особливо важливо, духовні не є органічно пов'язаними з народом, що утворив цю державу для свого збереження і процвітання. Саме формування такої еліти несе смертельну загрозу і державі, і народу, що її створив.

Висновки та пропозиції. В умовах глобалізації залишається актуальним питання розвитку національної державності. Формування системи глобального управління має відбуватися при збереженні та вдосконаленні системи національного економічного управління. Особлива увага має бути приділена аналізу стану формування національної керівної еліти і відповідності її майнових, фінансових, культурних і духовних інтересів інтересам українського народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Сорос, Дж.* Криза глобального капіталізму: (Відкрите суспільство під загрозою) / Джордж Сорос; пер. з англ. Р. Ткачук, А. Фролкін. – К.: Основи, 1999. – 259 с.
2. *Outlook on the global agenda 2015. Four ways to change the way we lead.* The Global Economic Governance Program. University of Oxford. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.globaleconomicgovernance.org/outlook-global-agenda-2015-four-ways-change-way-we-lead>
3. *Ngaire Woods* Ukraine versus the vultures / Woods Ngaire, John St. Taylor. The Global Economic Governance Program. University of Oxford. 2014 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.globaleconomicgovernance.org/op-ed-ukraine-versus-vultures-2014>
4. *Неклесса О.* Реконфігурація світу / Олександр Неклесса // Економіка знань: виклики глобалізації та Україна. Під заг. ред. А. С. Гальчинського, С. В. Львовичкіна, В. П. Семиноженка. – К.: НІСД, 2004. – С. 216–243.
5. *Азроянц Э. А.* Глобализация: катастрофа или путь к развитию? Современные тенденции мирового развития и политические амбиции / Э. А. Азроянц. – М.: Издательский дом «Новый век», 2002. – 416 с.
6. *Білурус О.* Глобалізація і глобалізм: парадокси чи закономірність постіндустріальної цивілізаційної еволюції? / Олег Білурус // Економічний часопис XXI. – 2004. – № 3. – С. 7–11.
7. *Высказывания* известных мировых деятелей о России и ее народах. А также русская версия на ту же тему в России. [Електронний ресурс]. Режим доступа: uralistica.com/group/generaldiscussion/forum/topics/2161342:Topic:121645?page=1&
8. *Інститут довіри в координатах економічного простору-часу: [монографія] / [А. А. Грищенко, Т. І. Артьомова, Т. О. Крічевська та ін.], за ред. А. А. Гриценка; НАН України, Ін-т економіки та прогнозув.* – К., 2012. – 212 с.
9. *Неклесса А. И.* Геоэкономическая система мироустройства / Александр Иванович Неклесса // Глобальное сообщество. Картография постсовременного мира / Рук. проекта, сост. и отв. ред А. И. Неклесса; Ред. совет: А. И. Неклесса и др. – М.: Вост. лит., 2002. – С. 323–349.
10. *Cvijic S.* Does the European Constitution need Christian Values? / Srdjan Cvijic, Lorenzo Zucca. – Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 24, No. 4(2004). – P. 739–748.
11. *Щипков А.* Три тоталитаризма. О состоянии идеологического пространства / Александр Щипков // Москва. – 2013. – № 11. – С. 172–183.
12. *Кальченко Т. В.* Глобальна економіка: навч. посіб. / Тимур Валерійович Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.
13. *Радзівєвська С.* Глобальні економічні процеси та Україна / Світлана Радзівєвська // Міжнародна економічна політика. – 2014. – № 1. – С. 80 – 104. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://iejjournal.com/journals/20/2014_5_Radzievska.pdf

14. Радзиевская С. А. Экономическая глобализация и сохранение цивилизационного и культурного многообразия современного мира / С.А. Радзиевская // Формування ринкової економіки. – Вип. 31. – К.: КНЕУ, 2014. – С. 439 – 447.
15. Шагурин С. В. Экономика транснационального предприятия / С. В. Шагурин, П. Д. Шимко. – СПб.: ГПУ, 2008. – 335 с.
16. Соколенко С. І. Глобалізація і економіка України / С. І. Соколенко. – К.: Логос, 1999. – 568 с.
17. Трифонова И. В. Роль транснациональных корпораций в глобализации мировой экономики / И. В. Трифонова // Молодой ученый. – 2013. – № 9. – С. 243-245. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.moluch.ru/archive/56/687>
18. Питерс Б. Гай. Глобализация: управление и его институты / Б. Гай Питерс / Отечественные записки. – 2004. – № 2 (17). [Электронный ресурс]. Режим доступа: www.strana-oz.ru/?ozid=17&oznumber=2

RERERENCES

1. Soros, G. *Kryza hlobalnoho kapitalizmu: Vidkryte suspilstvo pid zahrozoiu* [Crisis of the global capitalism: (Open society under threat)] / George Soros; transl. from English. R. Tkachuk, A. Florkin. Kiev, Osnovy, 1999. 259 p.
2. Outlook on the global agenda 2015. Four ways to change the way we lead. The Global Economic Governance Program. University of Oxford. Available at: <http://www.globaleconomicgovernance.org/outlook-global-agenda-2015-four-ways-change-way-we-lead>
3. Nгаire Woods Ukraine versus the vultures / Woods Nгаire, John St.Taylor. The Global Economic Governance Program. University of Oxford. 2014 Available at: <http://www.globaleconomicgovernance.org/op-ed-ukraine-versus-vultures-2014>
4. Neklessa O. *Rekonfiguratsiia svitu* // *Ekonomika znan': vyklyky globalizatsii ta Ukraina* [The reconfiguration of the world // The knowledge economy: challenges of globalization and Ukraine]. Kiev, NISD, 2004. P. 216–243.
5. Azroians E. A. *Hlobalizatsiia: katastrofa ili put' k spaseniiu? Sovremennie tendentsii mirovoho razvitiia i politicheskie ambitsii* [Globalization: catastrophe or the way to development? Modern tendencies of the world development and the political ambitions]. Moscow, Izdatelskiy dom «Novi vek», 2002, 416 p.
6. Bilorus O. *Hlobalizatsiia i hlobalizm: paradoksy chy zakonomirnist postindustrialnoi tsyvilizatsiinoi evolutsii?* [Globalization and globalism: paradoxes or the regularity of the postindustrial civilization evolution?] // *Ekonomichny Chasopys XXI*. Kiev, 2004. Issue № 3. P. 7–11.
7. *Vyskazyvaniia izvestnykh mirovykh deiateley o Rossii i iei narodakh*. Available at: uralistica.com/group/generaldiscussion/forum/topics/2161342:Topic:121645?page=1&
8. *Istytut doviry v koordynatah ekonomichnoho prostoru-chasy* [Institution of trust in terms of economic space and time], Institute of Economics and Forecasting, Kiev, 2012. 212 p.
9. Neklessa A. I. *Heoekonomicheskaia sistema miroustroystva* // *Globalnoe soobschestvo. Kartographia postsovremennoho mira* [Geoeconomic system of the world]. Moscow, Vostochnaia literatura, 2002. P. 323-349.
10. Cvijic S. *Does the European Constitution need Christian Values?* / Srdjan Cvijic, Lorenzo Zucca. – Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 24, No. 4(2004). P.739-748.
11. Schiprov A. *Tri totalitarisma. O sostoianii ideolohicheskoho prostranstva*. [Three totalitarianisms. On the state of ideological space]. Moscow. 2013. Issue № 11. P. 172–183.
12. Kalchenko T. V. *Hlobalna ekonomika* [Global economy]. Kiev, KNEU, 2009, 364 p.
13. Radzievska S. *Hlobalni ekonomichni protsesy ta Ukraina* [Global economic processes and Ukraine] // *International economic policy*. 2014. Issue № 1. P. 80 – 104. Available at: http://iejjournal.com/journals/20/2014_5_Radzievska.pdf
14. Radzievska S.A. *Ekonomicheskaia hlobalizatsiia i sokhranenie tsyvilizatsionnogo i kulturnogo mnohoobrazzia sovremennoho mira* [Economic globalization and the preservation of the civilization and cultural diversity of the modern world] // *Formuvannia rynkovoї ekonomiky* [Formation of market economy]. Issue. 31. Kiev, KNEU, 2014. P. 439 – 447.
15. Sharyrin S. V. *Ekonomika transnatsionalnoho predpriatitia* [The transnational enterprise economy]. Saint Petersburg, Polotechnical University, 2008. 335 p.
16. Sokolenko S. I. *Hlobalizatsiia i ekonomika Ukrainy* [Globalization and economy of Ukraine]. Kiev, Logos, 1999. – 568 p.
17. Triphonova I. V. *Rol transnatsionalnykh korporatsii v hlobalizatsii mirovoi ekonomiki* [The role of transnational corporations in globalization of the world economy]. *Molodoy ucheni*. 2013. Issue №9. P.243-245. Available at: <http://www.moluch.ru/archive/56/687>
18. Peters B. Guy *Hlobalizatsiia: upravlenie i eho instituty* [Globalization: governance and its institutions] / *Otechestvennie zapiski*. 2004. Issue № 2 (17). Available at: www.strana-oz.ru/?ozid=17&oznumber=2